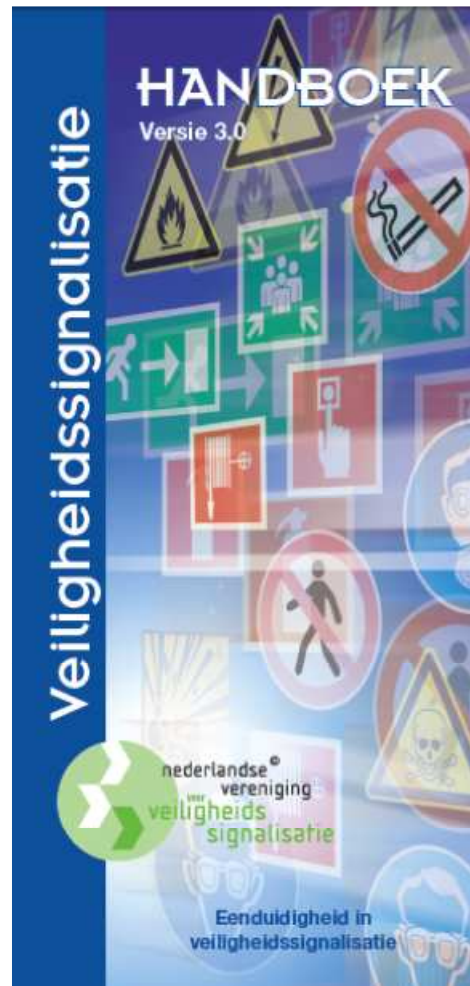

Hét Handboek, aanbevolen door de NEN

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD	3
INLEIDING	4
1. ALGEMEEN	5
2. VLUCHTWEGBEKENINGEN	16
3. REDDINGSMIDDELEN	18
4. BRANDBESTRIJDINGSTEKEN	19
5. GEBODSTEKEN	20
6. VERBODSTEKEN	23
7. WAARSCHUWINGSTEKEN	25
8. OVERIGE BORDEN	28
9. VEILIGHEIDSMARKERING	29
10. DUBBELBEELDPICTOGRAMMEN	30

Voorwoord

Dit is de volledig herziene uitgave van het handboek veiligheidssignalisatie van de Nederlandse Vereniging voor Veiligheidssignalisatie. Door middel van dit handboek willen wij, als vereniging, komen tot een harmonisatie van de gebruikte symbolen. Zoals vastgelegd in onze statuten heeft de technische commissie, in samenwerking met het bestuur, de voorschriften, zoals vastgelegd in de Europese Richtlijnen, de Nederlandse wetgeving en de binnen Nederland gehanteerde normen op het gebied van veiligheids- en gezondheidssignalisatie, als uitgangspunt gehanteerd.

Nu realiseren wij ons, dat wij als technische commissie en bestuur, niet in staat zijn om geharmoniseerde normen te maken. Hierbij zijn we afhankelijk van andere instanties en de overheid. Over onze verenigingsnorm zijn we in gesprek met deze organen. Ondertussen ontwikkelt onze verenigingsnorm zich naar een brondocument voor aanpassingen van regelgeving en algemene normen. Tegelijk blijft dit voorlopig in de praktijk een uitdaging. Gezien de discrepanties die liggen in de verschillen tussen de Europees gehanteerde richtlijnen en normen en de Nederlandse normen, kan een lid van de vereniging zich altijd beroepen op hetzij een binnen Europa geharmoniseerde norm of een Nederlandse norm. Dit betekent in de praktijk dat wij als vereniging een voorkeur voor te hanteren symbolen uitspreken. Daarnaast streven wij ernaar om, in ieder geval binnen Nederland, de normeringen eenduidig en volledig te krijgen. Wij willen alle gebruikers van dit handboek dan ook vragen om zich zoveel mogelijk aan het, in het handboek vastgelegde, advies te houden om uiteindelijk met elkaar tot een harmonisatie te komen. Al met al is er voor het bestuur nog genoeg werk aan de winkel om met de diverse instanties in gesprek te gaan, maar dit geldt zeker ook voor de leden individueel.

Oktober 2009

Namens het bestuur van de NVVS.

Inleiding

Deze uitgave vervangt de vorige uitgave van april 2006. In deze volledig herziene uitgave zijn de laatste ontwikkelingen op Nederlands normeringsgebied verwerkt. Sinds oktober 2004 is de herziene uitgave van de NEN 3011 van kracht. Deze NEN uitgave is gebaseerd op de ISO 7010 en de ISO 3864-1 en m.b.t. vluchtwegsymbolen synoniem gesteld met de NEN 6088. Alle in de Arboregeling genoemde symbolen zijn ook volledig opgenomen. In deze uitgave zijn de vormgeving en de codes van de symbolen identiek aan de NEN 6088, NEN 3011 en ISO 7010. Er zijn verder veel aanvullingen en toekomstige aanpassingen van de ISO 7010 verwerkt. Tevens zijn er veel extra symbolen opgenomen. Er is een zeer beknopte samenvatting van de ISO 16069 en de ISO 17398 opgenomen m.b.t. criteria voor het gebruik van nalichtende veiligheidssignaleringen. In november 2007 is de NEN 1414 uitgekomen voor symbolen op veiligheidskundige tekeningen voor gebruik bij ontruimingsplannen, in bedrijfsnoodplannen en in aanvalsplannen. Deze NEN 1414 is m.b.t. de ontruimingsplattegronden grotendeels identiek aan de, in ontwikkeling zijnde, ISO 23601. Alle relevante symbolen voor gebruik op de genoemde plattegronden zijn in deze uitgave opgenomen.

1. Algemeen

Deze uitgave heeft niet als doel de NEN of ISO bladen te vervangen. Wij streven ernaar om alleen een praktische samenvatting te bereiken van de relevante normeringen op het vakgebied.

1.1 Praktische toepassing

Bij de opzet van het handboek is gestreefd naar een zo groot mogelijke compleetheid qua symbolen en uitvoering van borden. Daarbij kunnen er volgens de NEN 3011, de ISO 3864-1 en de ISO 7010 diverse combinaties van symbolen of symbolen met tekst worden gemaakt. Wel willen we hier benadrukken dat bij de combinaties het gebruik van een symbool of symbolen een must is. Een tekst mag nooit zonder symbool worden gebruikt (zie hiervoor verder onder 1.7).

1.2 Niet-eenduidige overheidsnormen

Als voorbeeld willen we de afwijking van de NEN 6088 (vluchtwegmarkering), de NEN-EN 61310-1 (deze in relatie met de Europese Richtlijnen 92/58/EEG) en de afbeelding in de Arboregeling aangeven. Hier is sprake van een duidelijk aanwijsbaar verschil in de grafische uitvoering van het lopende “manneltje”. Dit verschil vinden we ook tussen de NEN 6088 en de in het AI blad nr. 7 vermelde symbolen. Kort gezegd kunnen we stellen dat juist onze laatste NEN 6088 afwijkt van de andere documenten. De nationale regelgeving, namelijk het Bouwbesluit, verwijst naar de NEN 6088. Deze dient daarom te worden gehanteerd.

Daarnaast hebben we te maken met documenten zoals de ISO 3864 waarin afwijkende symbolen voor zowel brandpreventiesignalering (met of zonder vlammen) als de vluchtwegsignalering vermeld worden. Mogelijk wordt ook deze ISO 3864 nog overgenomen. Zolang dit niet gebeurt, is het gebruik van deze symbolen binnen Nederland een zeer grote afwijking van de andere normen (zowel Nederlandse als Europese). De NEN stelt dat de vluchtwegsymbolen uit de wetten en ISO 3864 met het rennende mannetje in de deur dermate afwijken van de in Nederland geldende normen dat het gebruik af te raden is. Daarom wijst de NVVS vooralsnog het gebruik hiervan af.

Het is niet toegestaan om binnen één gebouw of organisatie verschillende symbolen met dezelfde betekenis door elkaar te gebruiken. Het toepassen van bijvoorbeeld elektrische noodverlichtingsarmaturen met symbolen volgens de NEN 6088 in combinatie met nalichtende borden met symbolen volgens de NEN-EN-61310-1 is dus niet toegestaan.

1.3 Veiligheidskleuren

De algemene betekenis die is toegewezen aan veiligheidskleuren is weergegeven in tabel 1.

Tabel 1 - Algemene betekenis van veiligheidskleuren

Veiligheidskleur	Betekenis of doel	Voorbeelden van gebruik
	Verbod Brandbestrijdingsmiddelen	Verbodsborden Borden voor brandbestrijdingsmiddelen
	Gebod	Verplichting tot het dragen van persoonlijke beschermingsmiddelen Aan veiligheid verbonden aanduidingen
	Waarschuwing	Waarschuwborden Waarschuwing voor obstakels
	Evacuatiemiddelen Veiligheidsuitrusting	Vluchtrouteborden Borden voor veiligheidsuitrusting en reddingsmiddelen
	Vluchtroute	

Er worden in verschillende normen uiteenlopende kleuren voorgeschreven.

De NVVS adviseert de volgende kleurnummers:

Kleuren	Pantone	RAL
Rood	180 C	3001
Blauw	294 C	5005
Geel	116 C	1003
Groen	348 C	6032
Wit	9003	
Zwart	9004	
Groen	344 C	6019

1.4 Contrastkleuren

Als een contrastkleur bij een veiligheidskleur is vereist, moet dat volgens de gegevens uit tabel 2.

Tabel 2 - Contrastkleuren

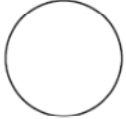
Veiligheidskleur	Contrastkleur	Kleur van beeldkenteken
Rood (verbod)	Wit	Zwart
Rood (brand- bestrijdingsmiddelen)	Wit	Wit
Blauw	Wit	Wit
Geel	Zwart	Zwart
Groen	Wit	Wit

De contrastkleur op wit moet zwart zijn. De contrastkleur wit houdt ook in de contrastkleur voor fotoluminerende (nalichtende) materialen onder normale verlichtingsomstandigheden.

1.5 Meetkundige vormen en betekenis van veiligheidsborden

In tabel 3 is de algemene betekenis weergegeven van meetkundige vormen.

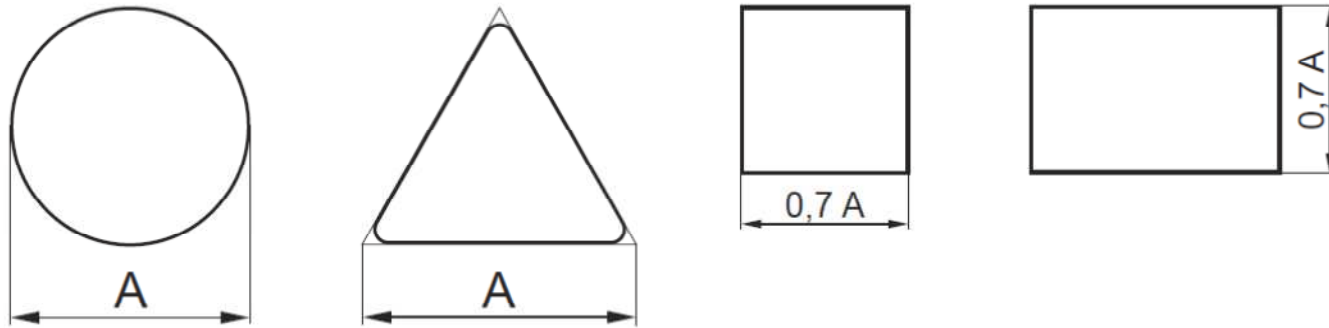
Tabel 3 - Meetkundige vormen en betekenis van veiligheidsborden

Meetkundige vorm	Betekenis
	Verbod
	Gebod
	Waarschuwing
	Brandbestrijdingsmiddelen Veilige situaties Aanvullende informatie

Voor verdere detaillering verwijzen wij naar de NEN 3011

1.6 Leesafstand

Voor het bepalen van de grootte van het bord in relatie met de leesafstand zijn vele, niet eenduidige, soms complexe, richtlijnen uitgegeven. De NVVS hanteert daarom het onderstaande overzicht.

Kijkafstand in m.	3	5	10	20	30	50
A in mm.	100	150	200	300	400	600

De bovenstaande maten zijn tevens afhankelijk van de omgeving waarin de borden worden toegepast. Bij een grote visuele belasting zal eerder een groter bord moeten worden toegepast, om de gewenste aandachtswaarde te bereiken.

1.7 Combinatieborden

Combinatieborden zijn veiligheidsborden gecombineerd met een tekst om als aanvulling of opheldering te dienen van beeldtekens. De woorden worden geplaatst op een apart, aanvullend rechthoekig bord, dan wel als onderdeel van een combinatiebord. De achtergrondkleur van het aanvullende tekstbord is de kleur van het veiligheidsbord of wit. De tekstkleur is de toepasselijke contrastkleur.

Indeling:

Voor verdere detaillering verwijzen wij naar de NEN 3011

1.8 Samengestelde borden

Een samengesteld bord is een combinatiebord, dat twee of meer verschillende veiligheidsborden en overeenkomstige aanvullende borden bevat, op dezelfde rechthoekige informatiedrager.

De volgorde van instructies is op belangrijkheid aflopend.

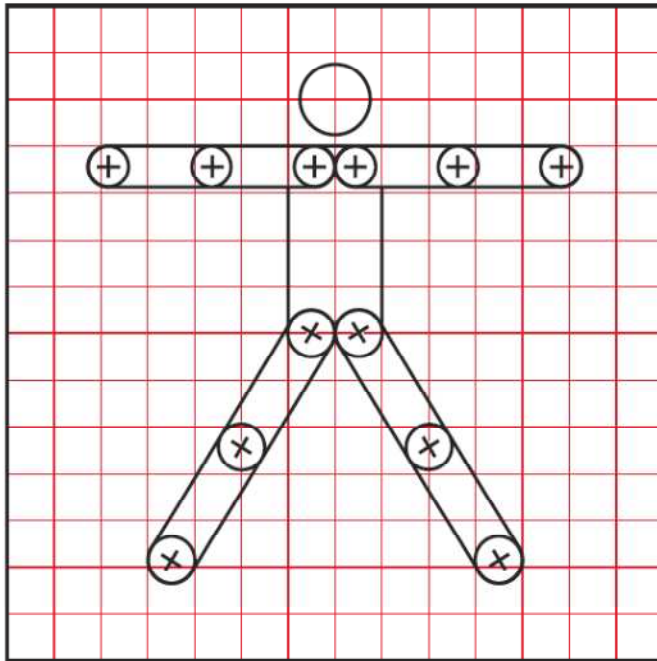
1.9 Gebruik van pijlen in veiligheidssymbolen

Conform de ISO 3864-3 worden in de ontwerpen van veiligheidssymbolen de volgende pijlen toegepast.

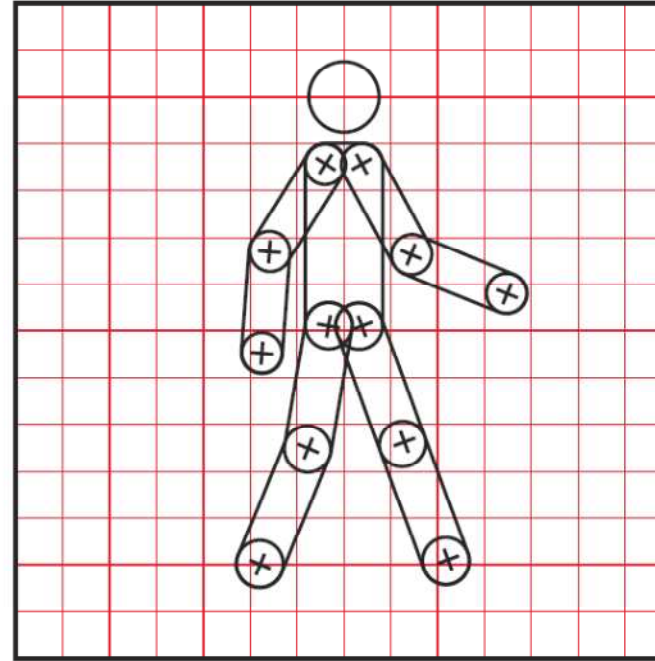
Type	Vorm	Nominale hoek van de pijlpunt	Betekenis
Type A		60°	Beweging in één richting
Type B		60°	Draaiende beweging - met de klok mee - tegen de klok in
Type C		84°	Kracht of druk
Type D		84° to 86°	Beweging van mensen

1.10 Gebruik van mensfiguren

Conform de ISO 3864-3 zijn bij het uitbeelden van bewegingen van mensfiguren in veiligheidssymbolen de volgende templates van toepassing.

⊕ = Draaipunt

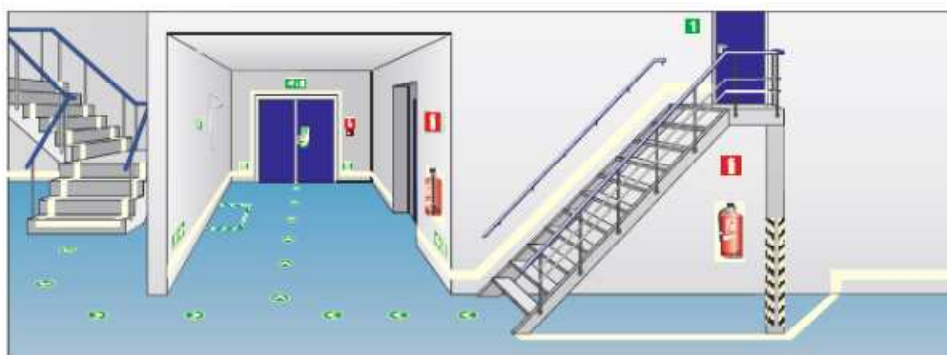

⊕ = Draaipunt

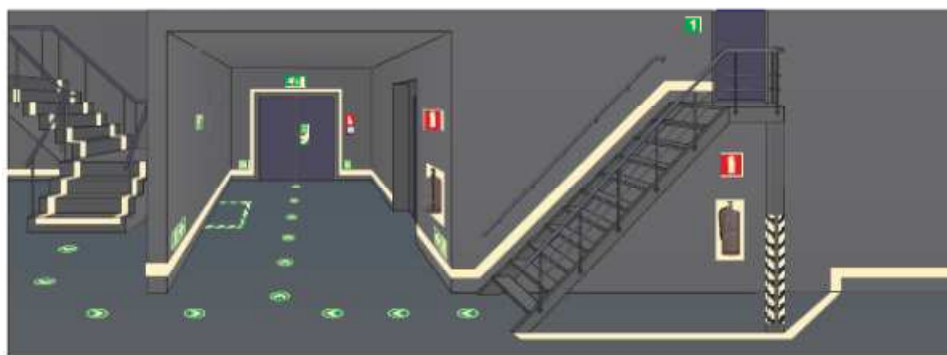
1.11 Nalichtende materialen

Vluchtwegen, nooduitgangen, reddingsmiddelen en brandbestrijdingsmiddelen dienen ook vindbaar te zijn bij een lichtuitval. Dit kan worden bereikt door elektrisch verlichte signalering met noodstroom-voorziening of nalichtende signalering in combinatie met een algemene noodverlichting.

Combinaties zijn ook mogelijk. Het einddoel moet altijd zijn dat de vloer in de vluchtroute voldoende overzichtelijk blijft en dat de vluchtrichtingen, (nood)uitgangen, reddingsmiddelen en brandbestrijdingsmiddelen adequaat zijn gemarkeerd. De ISO 16069 geeft normering voor de toepassing voor zogeheten Low Level Lighting (LLL) systemen welke op passagiersschepen al jaren verplicht zijn (ISO). Hiermede wordt een ononderbroken markering gerealiseerd, vlak boven de vloer of op de vloer, waarmee men naar de uitgangen wordt geleid. In deze markering kunnen weer symbolen worden opgenomen.

Toepassing vluchtroute markeersysteem tijdens verlichte situatie

Toepassing vluchtroute markeersysteem situatie na lichtuitval

Voor een goed onderscheid van de verschillende nalichtende materialen wordt in de ISO 17398 de classificatie voor de lichtopbrengst gedefinieerd. Na een vastgestelde lichtoplading van een bepaalde tijd, lichthoeveelheid en lichtkleur wordt in de onderstaande tabel de lichtstralingafname in de volgende klassen weergegeven;

Klasse	Minimale lichtopbrengst Mcd/m ²			
	Afnametijd 2 min.	Afnametijd 10 min.	Afnametijd 30 min.	Afnametijd 60 min.
A	108	23	7	3
B	210	50	15	7
C	690	140	45	20
D	1100	260	85	35
E*	2000	500	160	60
F*	4000	1000	320	120

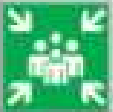
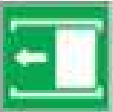
* nieuwe ontwikkeling

2. Vluchtwegmarkeringen NEN 6088/NEN 3011

Symbol	Omschrijving
N01 	Vluchtrichting rechtdoor (of naar beneden) Toepassing: Boven deuren en doorgangen
N02 	Richtingsverandering van de vluchtweg naar rechts
N03 	Richtingsverandering van de vluchtweg naar links
N04 	Vluchtrichting rechtdoor (of omhoog) Toepassing: In open ruimten
N05 	Aanduiding van een uitgang die tevens kan worden gebruikt als nooduitgang die toegang geeft tot aansluitend terrein De NVVS adviseert dit symbool niet te gebruiken

Algemeen: pijl naar boven of naar beneden?

Met betrekking tot de richting van de pijlen op de borden adviseert de NVVS dezelfde richtlijn toe te passen als de ANWB hanteert voor verkeersbewegwijzering. Pijl omlaag wordt voor verwijzing rechtdoor toegepast op borden boven de verkeersstroom (op de z.g. portaalborden). Toepassing vluchtwegen: boven deuren, gangen, e.d. Pijl omhoog wordt voor verwijzing rechtdoor toegepast op borden naast de verkeersstroom. Toepassing vluchtwegen: grote open ruimten zoals magazijnen e.d.

Symbol		Omschrijving
N06		Verzamelplaats <i>Toepassing:</i> Op de verzamelplaats zelf Eventueel voorzien van extra tekst en/of nummer
N07		Viuchtrichting links trap af <i>Aanvulling op teken</i>
N08		Viuchtrichting rechts trap af <i>Aanvulling op teken</i>
N09		Viuchtrichting links trap op <i>Aanvulling op teken</i>
N10		Viuchtrichting rechts trap op <i>Aanvulling op teken</i>
N11		Viuchtladder <i>Aanvulling op teken</i> Eventueel te gebruiken in combinatie met N06
N12		Noodontgrendeling deur <i>Aanvulling op teken</i> Altijd met tekst combineren: Steeds of nooit de deur in directe nabijheid van de druktrap
N13		Glas breken om deur te openen Altijd combineren met tekst
N14		Schuifdeur als (nood)uitgang <i>Aanvulling op teken</i>

3. Reddingsmiddelen

(o.a. NEN 3011, Arbo regeling, NEN-EN 61316-1)

Symbol	Omschrijving
R01 	EHBO middelen
R02 	Noodtelefoon Telefoon voor redding en eerste hulp
R03 	Brancard
R04 	Nooddouche
R05 	Oogdouche
R06 	Richting reddingsmiddel Alleen te gebruiken in combinatie met een bord verwijzend naar een reddingsmiddel of i.o.m. een vluchtwegmarkering zoals N06 of N11*. In alle richtingen toe te passen
R07 	Richting reddingsmiddel trap op of trap af Alleen te gebruiken in combinatie met een bord verwijzend naar een reddingsmiddel of i.o.m. een vluchtwegmarkering zoals N06 of N11*. In alle richtingen toe te passen

Symbol	Omschrijving
R08 	Bedrijfshulpverleningsmiddelen Aanvulling op norm
R09 	Vluchtmasker Aanvulling op norm
R10 	Persluchttoestel Aanvulling op norm
R11 	Evacuatiestoel t.b.v. gehandicapten Aanvulling op norm
R12 	Arts/Dokter Aanvulling op norm
R13 	Hartdefibrillator In afstemming met ICDOR Combinatie met telet verlicht

* Om verwarfing met vluchtrouteaanduiding te voorkomen wordt door ISO gewerkt aan een ander pictogram t.b.v. richtingaanduiding reddingsmiddelen en brandbestrijdingsmiddelen.

4. Brandbestrijdingstekens

(o.a. NEN 3011, Arbo Al bladen, NEN-EN 61310-1)

Symbol		Omschrijving
B01		Handbrandblusapparaat
B02		Brandslanghaspel
B03		Brandweerladder Aleen t.b.v. brandweer voor vluchtladders dient symbool NTT te worden toegepast
B04		Handbrandmelder
B05		Telefoon (brandweer)
B06		Aanvulling Vlammen Aanvullend symbool voor het maken van brandsymbolen
B07		Richting brandblusmiddelen recht Aleen te gebruiken in combinatie met brandbestrijdingseenduidingen* in alle richtingen toe te passen
B08		Richting brandblusmiddelen trap op of trap af Aleen te gebruiken in combinatie met brandbestrijdingseenduidingen* in alle richtingen toe te passen

* Om verwarring met vluchtrouteaanduiding te voorkomen wordt door ISO
gewerkt aan een andere pijl voor t.b.v. richtingaanduiding reddingsmiddelen en
brandbestrijdingsmiddelen.

Symbol		Omschrijving
B09		Brandblusdeken Symbool in omkasting
B10		Brandslang met straalpijp Anders dan een haspel

5. Gebodstekens (NEN 3011, Arboregeling)

Symbol		Omschrijving
G01		Algemeen gebod Aleen gebruiken als er geen passend symbool aanwezig is. Altijd met tekst combineren
G02		Ademhalingsbescherming verplicht
G03		Veiligheidshelm verplicht
G04		Oogbescherming verplicht
G05		Gehoorbescherming verplicht
G06		Veiligheidshandschoenen verplicht
G07		Veiligheidsschoenen verplicht
G08		Beschermende werkkleding verplicht
G09		Gelaatsbescherming verplicht

Symbol		Omschrijving
G10		Veiligheidsharnas verplicht
G11		Verplicht looppad of oversteekplaats voor voetgangers
G12		Overzeelbril verplicht
G13		Mondbescherming verplicht
G14		Uit stopcontact halen alvorens uitvoeren van werkzaamheden
G15		Verplicht uitschakelen voor aanvang werkzaamheden
G16		Verplichte oversteekplaats
G17		Gasflessen vastzetten verplicht
G18		Veiligheidsschort verplicht

Symbol		Omschrijving
G19		Ademhalingsapparaat verplicht
G20		Aarding verplicht
G21		Handen wassen verplicht
G22		Veiligheidsmuts verplicht
G23		Beschermpet verplicht
G24		Overschoenen verplicht
G25		Helm & Gehoorbescherming verplicht
G26		Helm & Oogbescherming verplicht
G27		Gehoor & Oogbescherming verplicht

Symbol		Omschrijving
G28		Helm, Oog & Gehoorbescherming verplicht
G29		Helm & Adembescherming verplicht
G30		Nooddeur vrijhouden verplicht Altijd met beide handen
G31		Gordel dragen verplicht
G32		Instructies lezen verplicht
G33		Hand aan reling verplicht
G34		Op slot doen verplicht
G35		Geleidende schoenen verplicht

Symbol		Omschrijving
G37		Helm met gelaatsbescherming verplicht
G38		Veiligheidsvest verplicht
G39		Lasmasker verplicht
G40		Branddeur sluiten verplicht Altijd met lefel combineren
G41		Haarmet verplicht
G42		Beschermende handreine verplicht
G45		Gasdetectie verplicht Schakelende verbinding invullen tipe: H₂S, O₂ Altijd met lefel combineren

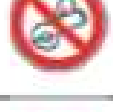
6. Verbodstekens

(NEN 3011, Arboregeling, NEN-EN 61310-01, ISO 7010)

Symbol		Omschrijving
V01		Algemeen verbod Alleen gebruiken als er geen passend symbool aanwezig is. Altijd met tekst combineren.
V02		Roken verboden
V03		Vuur, open vlam en roken verboden
V04		Verboden toegang voor onbevoegden
V05		Verboden voor voetgangers
V06		Geen drinkwater
V07		Blussen met water verboden
V08		Geen toegang voor vorkheftrucks en andere industriële voertuigen
V09		Geen toegang voor personen met pacemaker

Symbol		Omschrijving
V10		Metalen voorwerpen zoals horiges verboden
V11		Aanraken verboden
V12		Mobiele telefoon verboden
V13		Meerijden personen verboden
V14		Eten en drinken verboden
V15		Fotograferen verboden
V16		Verboden te klimmen
V17		Lift voor personen verboden
V18		Bij brand lift niet gebruiken

Symbol		Omschrijving
V19		Verboden te duwen
V20		Verboden te zitten
V21		Verboden op te stappen
V22		Lassen en branden verboden
V23		Eten, drinken en roken verboden
V24		Flitsen verboden
V29		Verboden in te grijpen
V30		Meenemen van aanstekers en lucifers verboden
V31		Verboden voor honden

Symbol		Omschrijving
V32		Verboden toegang voor personen met metalen implantaten
V33		Verboden goederen neer te zetten
V34		Meerijden op vorkheftruck verboden
V35		Verboden op te staan
V37		Stropdas verboden
V38		Slijpen verboden
V39		Stekker onpluggen verboden

7. Waarschuwingstekens

(NEN 3011, Arbo regeling, ISO 7010)

Symbol	Omschrijving
W01	 Algemeen gevaar Alleen gebruiken als er geen passend symbool aanwezig is. Altijd met tekst combineren
W02	 Gevaar voor elektrische spanning
W03	 Gevaar voor ontvlambare stoffen of hoge temperatuur
W04	 Gevaar voor giftige stoffen
W05	 Gevaar voor bijtende stoffen
W06	 Gevaar voor hangende lasten
W07	 Gevaar voor oxiderende stoffen
W08	 Gevaar voor explosieve stoffen
W09	 Gevaar voor radioactief materiaal Alleen gebruiken als er geen passend symbool aanwezig is. Altijd met tekst combineren

Symbol	Omschrijving
W10	 Gevaar voor laserstraal
W11	 Gevaar voor niet-ioniserende straling
W12	 Gevaar voor magnetisch veld
W13	 Gevaar voor struikelen
W14	 Gevaar voor vallen door hoogteverschil
W15	 Biologisch gevaar
W16	 Gevaar voor lage temperatuur en/of bevrozing
W17	 Gevaar voor glad oppervlak
W18	 Gevaar voor vorkheftrucks en andere industriële voertuigen

Symbol		Omschrijving
W19		Explosiegevaarlijke atmosfeer
W20		Gevaar schadelijke/irriterende stoffen
W21		Gevaar voor snijden
W22		Gevaar voor automatisch startende machines
W23		Gevaar voor bekknelling
W24		Gevaar voor hete vloeistoffen
W25		Gevaarlijke trap
W26		Gevaar voor draaiende frees
W27		Klemgevaar voor handen

Symbol		Omschrijving
W28		Gevaar voor accu's
W29		Gevaar voor vallende voorwerpen
W30		Gevaar voor kantelen
W31		Gevaar voor draaiende delen/riemen en banden
W32		Gevaar voor drijfzand
W33		Gevaar voor drukhouders
W34		Pletgevaar voor handen
W35		Gevaar voor handen in tandwielen
W37		Gevaar voor heet oppervlak

Symbol		Omschrijving
W39		Gevaar voor indraaien
W40		Gevaar voor waakhond
W41		Camerabewaking
W42		Gevaar voor hoofd stoten
W43		Gevaar voor optische stralen

8. Overige borden

Symbol	Omschrijving
S01	 Roken toegestaan
S02	 Locatie waterafsluiter
S03	 Locatie gasafsluiter
S04	 Locatie CV noodschakelaar
S05	 Locatie neon noodschakelaar
S06	 Locatie hoofdschakelaar elektra
S07	 Aansluitpunt droge blusleiding
S08	 Bluswaterhydrant
S09	 Videobewaking (Zie ook W41)
S10	 Noodstop

Symbol	Omschrijving
S11	 Afsluiter sprinkler
S12	 Activering ... (bv. blussysteem) Altijd met tekst combineren
S14	 Schakelaar luchtbehandeling
S15	 Schakelaar rook-/warmteafvoer

9. Veiligheidsmarkering

(NEN 3011)

Veiligheidsmarkering worden uitgevoerd als band of strook met diagonaal geblokte streken. De strepen zijn van gelijke breedte, hellend in een hoek van 45°.

9.1 Veilige omstandigheid

De combinatie van groen met contrasterend wit (of de nalichtende basiskleur lichtgeel) wordt gebruikt om een veilige omstandigheid aan te geven zoals:

- Markeren van een vluchtuik of vluchtdeur
- Markeren van veiligheidsuitrusting
- Markering van een veilig gebied

9.2 Brandbestrijdingsmiddelen of verbod

De combinatie van rood met contrasterend wit (of de nalichtende basiskleur lichtgeel) wordt gebruikt om brandbestrijdingsmiddelen of een verbod te markeren zoals:

- Plaatsaanduiding brandbestrijdingsmiddelen
- Gebied waar een verbod geldt

9.3 Gevaarlijke plaatsen

De combinatie van geel met contrasterend zwart (of de nalichtende basiskleur lichtgeel) wordt gebruikt om gevaarlijke plaatsen te markeren zoals:

- Vloer- of wandmarkering van obstakels
- Uitstekende hoeken of randen
- Markering van gevaarlijke materialen, oplosmiddelen, enz.

9.4 Gebod

De combinatie van blauw met contrasterend wit (of de nalichtende basiskleur lichtgeel) wordt gebruikt om een gebod te markeren zoals:

- Gebied waar een gebod geldt
- Gebied vrijhouden
- Draag beschermende kleding

10. Dubbelbeeldpictogrammen

(Machinerichtlijn)

Symbool	Omschrijving
10.1	Gevaar voor rondvliegende delen
10.2	Gevaar voor vallende delen
10.3	Gevaar voor rondvliegende delen
10.4	Gevaar voor zakkende delen Eerst steun plaatsen
10.5	Eerst handleiding lezen

Symbool	Omschrijving
10.6	Gevaar voor draaiende delen
10.7	Intrekgevaar
10.8	Voor onderhouds- werkzaamheden machine uitschakelen